

Полтавський міський багатoproфільний
ліцей №1 імені І. П.Котляревського

Т. І. Балагура, І. М. Гринь

**ЗБІРНИК ДИКТАНТІВ
ІЗ ЛІНГВІСТИЧНИМ
ЗАВДАННЯМ
НА МІФОЛОГІЧНОМУ
ТА ЛІТЕРАТУРНОМУ
МАТЕРІАЛІ**

Автограф
Київ 2013

УДК 4У(075)
ББК 74.268.1(4УКР)
Б20

*Схвалено науково-методичною радою
Полтавського міського багатoproфiльного лiцею №1
iменi I. П. Котляревського.
Протокол №3 вiд 28 сiчня 2013 року*

Вiдповiдальна за випуск – *Вергал Н. А.*

Балагура Т. I., Гринь I. М.

**Б20 Збiрник диктантiв iз лiнгвiстичним завданням на мi-
фологiчному та лiтературному матерiалi : Навчальний
посiбник / Укладачi: Балагура Т., Гринь I. ; вiдп. за вип.
Вергал Н. А. – К. : Автограф, 2013. – 44 с.**

У збiрнику пiдiбрано тексти з лiнгвiстичними завданнями на осно-
вi української мiфологiї та лiтератури. Книга допоможе глибше позна-
йомитися з давнiми мiфами, водночас перевiрити знання з української
мови, пiдготуватися до iспитiв та ЗНО.

Рекомендовано для використання у навчальному процесi. Розрахо-
вано на учнiв старших класiв, студентiв та вчителiв.

УДК 4У(075)

© Балагура Т. I., Гринь I. М., 2013.
© «Автограф», дизайн, верстка, 2013.

ЗМІСТ

Збірник диктантів із лінгвістичним завданням на міфологічному матеріалі

Частина I

1. Міф	4
2. Всесвіт	5
3. Світове древо	6
4. Древо життя	7
5. Яйце	8
6. Корабель	10
7. Сонце	11
8. Коровай	12
9. Місяць	13
10. Зоря	14
11. Легенди про зірки	15
12. Земля	16
13. Доля	17
14. Перун	18
15. Сварог	19
16. Дажбог	21
17. Хорс	22
18. Дана	23
19. Двері	24
20. Дзвін	25

Збірник диктантів із лінгвістичним завданням на літературному матеріалі

Частина II

Варіант 1	27
Варіант 2	28
Варіант 3	29
Варіант 4	31
Варіант 5	32
Варіант 6	33
Варіант 7	34
Варіант 8	35
Варіант 9	37
Варіант 10	38
Варіант 11	39
Варіант 12	40
Варіант 13	41

Ключі до тестів	42
-----------------------	----

Збірник диктантів із лінгвістичним завданням на міфологічному матеріалі¹

Частина I

1. Міф

1. Міф – це оповідь про богів і героїв, які брали участь у творенні світу. 2. Поняття **міфологія** має кілька значень: сукупність оповідей однієї культурно-історичної традиції (скажімо, індоєвропейської, слов'янської, української); особлива форма світосприймання; наукова дисципліна, яка досліджує міфи й міфологічні системи. 3. Міф – спосіб пізнання світу. 4. У міфологічній свідомості макрокосм (природа) й **мікрокосм** (людина) взаємопов'язані й становлять єдину систему світобачення, де світ пізнається через людину й навпаки. 5. Релігія обожає вищу силу, а міф – сили природи й пристрасті людської душі. 6. Тому **язичництво** – це швидше не релігія, а міфологія. 7. За переконаннями давніх слов'ян-язичників, увесь світ пронизаний потужною демонічною силою. 8. Вона небезпечна, хоча й не завжди призводить до трагедії. 9. Цю силу можна задобрити, або відстрашити за допомогою різноманітних обрядів і ритуалів. 10. Носіїв такої енергії в християнстві прийнято називати нечистою силою, а охороняти людину від її впливів покликані Спаситель, ангели, архангели й святі.

Завдання до тексту

1. У якому з речень тире стоїть між підметом і присудком:
а) першому; б) третьому; в) шостому; г) усі відповіді правильні.
2. Яке зі слів написано в тексті неправильно:
а) міфологія; б) язичництво; в) Спаситель; г) мікрокосм.
3. Що виділено дужками в другому реченні:

¹ Войтович В. Українська міфологія. – К. : Либідь, 2002. – 664 с.

а) вставлену конструкцію; б) вставну конструкцію; в) вставне слово; г) однорідні члени речення.

4. Яке з речень є складносурядним:

а) перше; б) п'яте; в) шосте; г) дев'яте.

5. Просте неповне речення є частиною складного:

а) другого; б) четвертого; в) п'ятого; г) десятого.

6. Яке з речень ускладнено складеними іменними присудками:

а) перше; б) п'яте; в) шосте; г) дев'яте.

7. У якому з речень допущено пунктуаційну помилку:

а) другому; б) шостому; в) сьомому; г) дев'ятому.

8. Яке з речень ускладнено відокремленим додатком:

а) перше; б) друге; в) сьоме; г) десяте.

9. У якому з речень є прикладка:

а) четвертому; б) п'ятому; в) шостому; г) сьомому.

10. У якому з речень є чотири однорідні підмети:

а) першому; б) десятому; в) другому; г) четвертому.

2. Всесвіт

1. У давнину майже всі народи мали схожі уявлення про світобудову. 2. Універсальних версій походження космосу було кілька, і всі вони так чи інакше формували світогляд людей, керували їхнім духовним життям та побутом. 3. Згодом вони утворили **архе-типи** мислення й відобразилися в народній поезії. 4. Давня людина жила в єдності із всесвітом, природою, сама становлячи їх часточку. 5. Живучи в лісі, наші пращури думали, що й вони походять від дерев. 6. Багато племен тотемами (**першопредками**, родоначальниками), захисниками й годувальниками вважали тварин. 7. **Задовго** до появи людини планета була населена птахами та рибами. 8. Вони й постають **причетними** до народження світу в міфах. 9. Із зародженням життя й створенням світу, пов'язували також воду. 10. Не дивно, що її культ існував практично в усіх народів.

Завдання до тексту 2

1. Яке зі слів написано з орфографічною помилкою:

а) архе-типи; б) першопредками; в) задовго; г) причетними.

2. Яке з речень ускладнено відокремленою обставиною:

а) друге; б) четверте; в) шосте; г) десяте.

3. У якому з речень допущено пунктуаційну помилку:
а) першому; б) третьому; в) сьомому; г) дев'ятому.
4. Яке з речень є складнопідрядним з підрядними з'ясувальним:
а) друге; б) четверте; в) п'яте; г) дев'яте.
5. Односкладне безособове речення є частиною речення :
а) другого; б) десятого; в) п'ятого; г) шостого.
6. У якому з речень є присвійний займенник:
а) другому; б) третьому; в) восьмому; г) шостому.
7. Який підмет у шостому реченні:
а) тотемами; б) племен; в) багато племен; г) тварин.
8. Якою частиною мови є **й** у восьмому реченні:
а) сполучником; б) вигук; в) часткою; г) прийменником.
9. Яке з речень є складносурядним:
а) друге; б) четверте; в) шосте; г) десяте.
10. Який синонім можна підібрати до слова **пращури**:
а) нащадки; б) першопредки; в) предки; г) родоначальники.

3. Світове древо

1. Світове древо уособлює в собі єдність усього світу. 2. Це своєрідна модель всесвіту й людини, де для кожної істоти, предмета чи явища є своє місце. 3. Це також посередник між світами – своєрідна дорога, міст, драбина, якими можна перейти до світу богів або в **потойбіччя**. 4. Про дерево життя у світі створено безліч легенд, казок, цей символ знайшов відображення в орнаментиці багатьох народів. 5. У горизонтальній площині світове древо й простір довкола нього поділяються на чотири частини, виражаючи уявлення про час (ранок, день, вечір, ніч; весна, літо, осінь, зима) і простір (схід, південь, захід, північ). 6. На вершечку дерева днює сонце, саме його «рух» зумовив поділ простору довкола нього **на четверо**. 7. По вертикалі древо ділиться на три частини, нижню – коріння (підземний світ), середню – стовбур (земний світ) та верхню – крону (небесний світ); до кожної з них «приписані» певні істоти. 8. **Унизу** мешкають змії, жаби, риби, водоплавні птахи та тварини (низ дерева символізує й воду). 9. У середній частині, на землі, розташовуються великі тварини (тури, олені, коні, ведмеді тощо) й люди. 10. У **верхов'ї** світлого дерева селяться птахи й бджоли, тут же містяться й небесні світила.

Завдання до тексту 3

1. Орфографічну помилку допущено в написанні слова:

а) на четверо; б) потойбіччя; в) унизу; г) верховітті.

2. Яке з речень є складнопідрядним з підрядним означальним:

а) друге; б) восьме; в) п'яте; г) десяте.

3. Яке з речень ускладнено відокремленою уточнюючою обставиною:

а) третє; б) четверте; в) сьоме; г) дев'яте.

4. У якому з речень є відокремлена прикладка:

а) у третьому; б) у шостому; в) у восьмому; г) у десятому.

5. Яке з речень є складними безсполучниковим:

а) четверте; б) п'яте; в) восьме; г) дев'яте.

6. Яке зі слів є архаїзмом:

а) потойбіччя; б) древо; в) тури; г) драбина.

7. У якому з речень допущено пунктуаційну помилку:

а) сьомому; б) восьмому; в) дев'ятому; г) десятому.

8. У якому з речень узагальнююче слово стоїть перед однорідними членами речення:

а) у шостому; б) у п'ятому; в) у сьомому; г) у другому.

9. Яким за будовою є десяте речення:

а) складне сполучникове; б) складне безсполучникове; в) складне складносурядне; г) складне складнопідрядне.

10. Яким членом речення є слово **уявлення** в п'ятому реченні:

а) підметом; б) присудком; в) означенням; г) обставиною.

4. Древо життя

1. Древо життя – це й древо роду. 2. Найпоширеніша схема зображення світового древа – стовбур із трьома гілочками. 3. Такі родовідні дерева вишивали червоними нитками по білому полотну долі-рушника й вивішували як обереги над образами, вінками, портретами родичів. 4. Птахи, які є посередниками між світом живих і світом предків, а також охоронцями роду, у колядках і казках виступають помічниками й порадиниками в підборі пари. 5. При цьому вони, звичайно ж, сидять на дереві. 6. Інколи в ролі такої помічниці юнакові виступає змія, яка перебуває біля коріння дерева. 7. Весільна символіка рясніє словесними, мальованими й вишитими зображеннями дерева життя. 8.

Це й весільне гільце, і насичені шлюбною символікою настінні розписи та витинанки, і пісні, у яких мовиться про райське древо, яке зродило дві ягідочки – молоду й молодого. **9.** В древа життя є й знаки-синоніми, які певною мірою замінюють його, підкреслюють чи розвивають якесь одне зі значень чи окрему властивість. **10.** Такими символами в казках та піснях є світова дорога, церква з трьома верхами, три тереми, корабель, драбина, мотузка, ланцюг, арка, місто тощо.

Завдання до тексту 4

1. Яке з речень ускладнено відокремленою прикладкою:
а) друге; б) третє; в) сьоме; г) восьме.
2. У якому з речень є прикметник у нестягненій формі:
а) у другому; б) у четвертому; в) у п'ятому; г) у восьмому.
3. Яке з речень ускладнено вставним словом:
а) п'яте; б) дев'яте; в) десяте; г) восьме.
4. Яке з речень є складнопідрядним з послідовною підрядністю:
а) п'яте; б) шосте; в) сьоме; г) восьме.
5. У якому з речень підмет виражено особовим займенником:
а) у сьомому; б) у першому; в) у п'ятому; г) у десятому.
6. У якому з речень є дев'ять однорідних підметів:
а) у третьому; б) у четвертому; в) у восьмому; г) у десятому.
7. У якому з простих речень підмет і присудок виражені іменниками:
а) у першому; б) у сьомому; в) у восьмому; г) у дев'ятому.
8. У якому з речень порушено засоби милозвучності мови:
а) у третьому; б) у восьмому; в) у дев'ятому; г) у десятому.
9. У якому з речень вжито слово у зменшувально-пестливому значенні:
а) у другому; б) у четвертому; в) у сьомому; г) у дев'ятому.
10. У якому зі слів десятого речення при словотворенні може відбутися чергування приголосних звуків:
а) життя; б) терем; в) ланцюг; г) місто.

5. Яйце

1. Яйце – символ зародження, знак життя, воскресіння, сонця. **2.** Майже в усіх куточках планети яйце вважалося джерелом життя й початку світу. **3.** У міфах різних народів зі світово-

го яйця виникає всесвіт або якась **світо творча** сила, утілена в божество, або міфічні **першопредки**. **4.** А з верхньої та нижньої половини яйця постають небо й земля. **5.** Особливе значення має яйце на Великдень. **6.** Червона крашанка – ознака радості, символ воскресіння. **7.** Основний колір крашанок – червоний, він символізує пролиту за людей кров воскреслого Спасителя й радість життя. **8. Темно-червоний** колір готують із відвару **цибулиння**, з дикої яблуні отримують жовту барву, з молодого березового листа – салатову, із шишечок вільхи – брунатну. **9.** Зазвичай крашанок готують тринадцять – на згадку про Христа та його дванадцять апостолів. **10.** Крашанками обмінюються зі знайомими, родичами, сусідами,носять у гості, роздають жебракам.

Завдання до тексту 5

1. Яке зі слів написано з орфографічною помилкою:

а) світо творча; б) першопредки; в) темно-червоний; г) цибулиння.

2. У якому з речень допущено пунктуаційну помилку:

а) у першому; б) у третьому; в) у п'ятому; г) у сьомому.

3. У якому з речень є складений іменний присудок:

а) у другому; б) у третьому; в) у восьмому; г) у десятому.

4. Яке з речень ускладнено однорідними простими дієслівними присудками:

а) перше; б) друге; в) шосте; г) десяте.

5. Яке з речень є складним безсполучниковим:

а) третє; б) сьоме; в) четверте; г) десяте.

6. У якому з речень тире стоїть на місці пропущеного члена речення (присудка):

а) у першому; б) у шостому; в) у сьомому; г) у восьмому.

7. У якому з речень немає складного слова:

а) у третьому; б) у п'ятому; в) у восьмому; г) у десятому.

8. У якому з речень вжито синоніми:

а) у п'ятому; б) у шостому; в) у сьомому; г) у восьмому.

9. У якому з речень вжито антоніми:

а) у першому; б) у четвертому; в) у восьмому; г) у десятому.

10. У якому зі слів дев'ятого речення є інтерфікс:

а) зазвичай; б) крашанок; в) тринадцять; г) апостолів.

6. Корабель

1. Корабель – це й символічна модель світо/будови, тобто всесвіту, і символ благополуччя, і засіб мандрування між світами. 2. Корабель/всесвіт постає перед нами в одній із українських колядок: «Ой зйду, зйду на круту гору. Ой бачу, бачу в морі корабля». 3. Величезне значення мав корабель під час всесвітнього потопу. 4. На ньому врятувався серед вод біблійний Ной зі своєю родиною та з різними тваринами й птахами. 5. За посередництвом символу-корабля передається й поняття благо/получного житейського шляху. 6. Сім богів щастя японської міфології, які сприяють довголіттю й достаткові людей у їхньому земному житті, зображуються на «кораблі скарбів» такарабу-не. 7. Він, згідно з міфами, перевозить небіжчиків у інший, кращий світ, який міститься десь за три/дев'ять земель. 8. Корабель – це також символ душі, яку веде церква по хвилях [...] моря. 9. Чимало українських легенд розповідають про бурю на морі, під час якої корабель із людьми от-от мусив би потонути, але молитва святого Миколая рятує всіх від загибелі. 10. Характерно, що сама будівля християнського храму теж тлумачиться, як корабель.

Завдання до тексту 6

1. Фразеологізм є в реченні:
а) першому; б) четвертому; в) шостому; г) сьомому.
2. Замість пропуску у восьмому реченні має бути слово:
а) чорного; б) розбурханого; в) житейського; г) спокійного.
3. Через дефіс у тексті пишеться слово:
а) світо/будови; б) корабель/всесвіт; в) благо/получного; г) три/дев'ять.
4. Пунктуаційну помилку допущено в реченні:
а) першому; б) другому; в) шостому; г) десятому.
5. Якою частиною мови є виділене слово:
а) прийменником; б) часткою; в) вигук; г) сполучником.
6. Яке з речень не є складнопідрядним:
а) шосте; б) сьоме; в) восьме; г) перше.
7. У якому з речень є відокремлена уточнювальна прикладка:
а) першому; б) другому; в) четвертому; г) дев'ятому.
8. У якому з речень немає складного слова:
а) першому; б) п'ятому; в) шостому; г) восьмому.

9. Яке з речень є складною синтаксичною конструкцією:
а) перше; б) сьоме; в) восьме; г) дев'яте.

10. У якому слові сьомого речення відбувається чергування приголосних звуків:

а) згідно; б) перевозить; в) небіжчиків; г) міститься.

7. Сонце

1. Мабуть, усі народи в давнину вважали сонце святим. 2. Воно є головним джерелом світла й тепла, від нього залежить усе в природі, а, отже, і сама людина. 3. У міфологічному світогляді світло с...мволізує можливість бачити. 4. Давні люди вважали, що небесні світила – то очі божеств, а темрява, ніч, туман є сво...рідними синонімами зла, неправди. 5. З першими пром...нем сонця вранці, за повір'ям, знищується вплив [...] духів. 6. Отже, сонце символізує знання, справедливість, м...лосердя, переможця неправди й усілякого зла. 7. А ще – тепло, світло, чоловіче начало. 8. Сонячні атрибути – коло, колесо, паляниця, корж, яблуко. 9. Тварини, які символізують сонце, – кінь, золоторогий олень, вепр, півень, сокіл. 10. Вираз «прихилити сонце» означає зробити для когось усе, навіть неможливе.

Завдання до тексту 7

1. У якому з речень немає вставного слова:

а) першому; б) другому; в) шостому; г) сьомому.

2. У якому з речень допущено пунктуаційну помилку:

а) другому; б) п'ятому; в) сьомому; г) десятому.

3. У якому з речень є фразеологізм:

а) третьому; б) четвертому; в) восьмому; г) десятому.

4. У якому зі слів треба вставити **е** на місці пропуску:

а) с...мволізує; б) сво...рідними; в) пром...нем; г) м...лосердя.

5. У якому з речень немає однорідних членів:

а) другому; б) п'ятому; в) шостому; г) десятому.

6. Яке з речень є неповним:

а) сьоме; б) восьме; в) дев'яте; г) десяте.

7. Яке з речень є складнопідрядним:

а) друге; б) четверте; в) п'яте; г) шосте.

8. У якому з речень вжито синоніми:

а) першому; б) другому; в) четвертому; г) п'ятому.

9. Яким членом речення виступає слово *світло* в цьому реченні:

- а) підметом; б) присудком; в) додатком; г) обставиною.

10. Яке слово краще вставити на місці пропуску в п'ятому реченні:

- а) недобрих; б) веселих; в) злих; г) страшних.

8. Коровай

1. Коровай – великий круглий пахучий хліб із **прикрасами** з тіста, який печуть для урочистих подій. 2. Сам коровай є символом сонця. 3. Сонце, місяць, зорі – космічну родину – виліплюють коровайниці й розташовують на весільному короваї. 4. Коровай пекли, зазвичай, із борошна першого чи останнього снопа, зв'язаного під час обжинків. 5. Воду брали **вдосвіта** із семи криниць, у тісто клали срібні гроші на **багатство**. 6. Коровай прикрашали барвінком, рутою, калиною, ставили перед молодими й ділили між гостями, які бажали молодим з відкритою душею всіляких гараздів. 7. Коровай у наш час також дарують почесним гостям. 8. Його підносять на вишитому рушнику, ставлячи зверху сіль. 9. Коли передають коровай, тричі кланяються і відламують шматочок, щоб з'їсти. 10. Коровай, калита, **різдв'яна** паляниця, кругла хлібина – це ніби маленьке сонце в кожному домі.

Завдання до тексту 8

1. Фразеологізм є в реченні:

- а) першому; б) третьому; в) шостому; г) десятому.

2. Вставне слово є в реченні:

- а) другому; б) четвертому; в) шостому; г) восьмому.

3. Яке з речень є односкладним неозначено-особовим:

- а) друге; б) третє; в) п'яте; г) десяте.

4. Яке з речень ускладнено відокремленою прикладкою:

- а) третє; б) четверте; в) шосте; г) дев'яте.

5. Яке зі слів написано з помилкою:

- а) прикрасами; б) вдосвіта; в) багатство; г) різдв'яна.

6. Яке з речень ускладнено відокремленим означенням:

- а) четверте; б) сьоме; в) восьме; г) десяте.

7. Яке з речень ускладнено відокремленою обставиною:

- а) четверте; б) сьоме; в) восьме; г) десяте.

8. У якому з речень немає однорідних членів:

а) десятому; б) шостому; в) першому; г) дев'ятому.

9. Яким членом речення виступає сполучення слів *на багатство* в п'ятому реченні:

а) підметом; б) присудком; в) додатком; г) обставиною.

10. Яка частина мови *тричі* в дев'ятому реченні:

а) числівник; б) прислівник; в) дієприслівник; г) дієприкметник.

9. Місяць

1. Це світило, за давніми уявленнями, мало величезний вплив не тільки на земну природу та господарські процеси, а й на життя самої людини. 2. Місяць пов'язували із жіноцтвом, з таємними знаннями, з нічним проростанням рослинності. 3. Він, як і жінка, пряде час і людські долі (прядіння – здебільшого нічна робота). 4. Місяць – також символ судженого, він наречений або таємний коханець зорі, тому дівчата зверталися до нього, намагаючись приворожити коханого. 5. Якщо дівчині уві/сні присниться місяць/молодик, це знак, що слід чекати жениха. 6. У загадках місяць набуває найхімічніших метафоричних форм: від рогатого пастуха, лисого вола чи коня – до/гори, куска золота, крайця хліба, червоної сковороди й золотої комори. 7. У багатьох легендах та віруваннях місяць – молодший брат сонця. 8. Він дуже працьовитий, до роботи своєї береться, ще коли й сонце не зайшло за обрій. 9. За місяцем передбачали погоду: якщо ріжками до/низу – на дощ чи мороз, угору – випогодиться; якщо почервонів – на вітер; зблід – на дощ. 10. Якщо молодик з'явиться на небі, коли погідно, то добра погода триматиметься весь місяць.

Завдання до тексту 9

1. Яке зі слів пишеться окремо:

а) уві/сні; б) місяць/молодик; в) до/гори; г) до/низу.

2. У якому з речень допущено пунктуаційну помилку:

а) другому; б) третьому; в) сьомому; г) дев'ятому.

3. Яке з речень є складнопідрядним з кількома підрядними:

а) третє; б) шосте; в) восьме; г) десяте.

4. У якому з речень допущено лексичну помилку:

а) другому; б) п'ятому; в) шостому; г) восьмому.

5. Яке з речень ускладнено вставним словосполученням:

а) перше; б) третє; в) п'яте; г) восьме.

6. Яке з речень ускладнено вставленим реченням:

а) перше; б) третє; в) п'яте; г) восьме.

7. Яким членом речення виступає слово *брат* у цьому реченні:

а) підметом; б) присудком; в) додатком; г) правильної відповіді немає.

8. Якою частиною мови є *не тільки..., а й*:

а) прийменник; б) сполучник; в) частка; г) прислівник.

9. Чим ускладнено четверте речення:

а) однорідними присудками; б) відокремленою обставиною; в) відокремленим означенням; г) правильні відповіді а й б.

10. У якому з речень використано перифраз:

а) першому; б) третьому; в) п'ятому; г) сьомому.

10. Зоря

1. Зоря в міфах багатьох народів – це жінка, дружина, сестра сонця чи коханка місяця. 2. Стародавнє зображення пів/місяця із зіркою символізує таку пару. 3. Утіленням отієї міфічної Зорі є планета Венера (вона на небі ввечері й уранці поряд із місяцем). 4. Венера, як відомо, – це богиня кохання в римлян, котра перейняла функції Великої Богині. 5. Цікаво, що планета Венера в давнину вважалася «зіркою зла»: римляни пов'язували її з Люцифером, фінікійці – з Вельзевулом, євреї – з Азazelем. 6. Зоря в українському фольклорі – це символ дівчини, місяць – символ парубка. 7. В українських обрядових піснях Зоря змальована, як панна, дівчина/красуня. 8. У неї біле личко, рум'яні щоки, чорні брови, руса коса, а на світанку вона розсипає срібну й перлову росу. 9. Росу бачить місяць, а краде сонце. 10. Про це існує загадка: «Зоря-зоряниця, [...] дівця, по церкві ходила, ключі загубила; місяць зійшов – ключі знайшов».

Завдання до тексту 10

1. Яке зі слів пишеться окремо:

а) пів/місяця; б) у/ранці; в) в/давнину; г) дівчина/красуня.

2. Яке слово треба вставити на місці пропуску в десятому реченні:

а) красива; б) симпатична; в) чорноброва; г) красна.

3. У якому реченні тире стоїть між частинами безсполучникового складного речення:

а) першому; б) п'ятому; в) шостому; г) десятому.

4. У якому реченні допущено пунктуаційну помилку:

а) першому; б) п'ятому; в) сьомому; г) дев'ятому.

5. Якою частиною мови є слово *таку* в другому реченні:

а) іменником; б) прикметником; в) займенником; г) дієприкметником.

6. Яке з речень є складносурядним:

а) третє; б) п'яте; в) сьоме; г) дев'яте.

7. Яке з речень ускладнено вставною конструкцією:

а) третє; б) четверте; в) п'яте; г) десяте.

8. Яким членом речення виступає слово *це* в десятому реченні:

а) підметом; б) присудком; в) додатком; г) означенням.

9. У якому з речень є відокремлена прикладка:

а) першому; б) п'ятому; в) сьомому; г) десятому.

10. У якому реченні є лексична помилка:

а) першому; б) третьому; в) сьомому; г) дев'ятому.

11. Легенди про зірки

1. За легендою, зірки – це янголи, які сидять на сходах неба із запаленими свічками, або ж – душі спочилих героїв та праведників. 2. За іншими уявленнями, зірки – то душі живих. 3. Кожна людина має на небі свою зірку. 4. Коли людина народжується – Бог запалює на небосхилі нову зірку-свічку. 5. Отже, скільки душ живе на землі, стільки й зірок горить на небі. 6. Якщо людина живе добре, то її свічка горить ясным чистим світлом. 7. Якщо ж не шанується – свічка слабка й тьмяна. 8. «Така моя планида», – кажуть про долю, маючи на увазі свою «небесну свічку». 9. Коли людина помирає, її зірка падає назустріч душі, що відходить. 10. Чумацький Шлях – це путь, який веде душі людей у потойбіччя.

Завдання до тексту 11

1. У якому реченні допущено пунктуаційну помилку:

а) першому; б) третьому; в) шостому; г) дев'ятому.

2. Яке зі слів пишеться в тексті окремо:

а) небо/схилі; б) зірку/свічку; в) на/увазі; г) на/зустріч.

3. У якому з речень можна поставити кому замість тире:

а) першому; б) другому; в) четвертому; г) десятому.

4. У якому реченні немає вставних конструкцій:

а) першому; б) другому; в) п'ятому; г) дев'ятому.

5. Яке з речень є простим:

а) друге; б) четверте; в) п'яте; г) восьме.

6. Що таке *планида*:

а) плащ; б) планета; в) покров; г) свічка.

7. Яке речення є складнопідрядним з кількома підрядними:

а) дев'яте; б) десяте; в) перше; г) п'яте.

8. Яким членом речення є слово *планида* у восьмому реченні:

а) підметом; б) присудком; в) додатком; г) це не член речення.

9. Яке з речень ускладнено відокремленою обставиною:

а) перше; б) третє; в) п'яте; г) восьме.

10. У якому реченні допущено граматичну помилку:

а) четвертому; б) сьомому; в) дев'ятому; г) десятому.

12. Земля

1. В Україні завжди шанували землю, називали її «матір'ю», «святою». 2. Усе живе завдячує землі своїм існуванням, особливо хліборобські народи; вона годує, дає притулок і порятунк. 3. Перша людина – Адам – була виліплена із землі, точніше, з червоної глини. 4. «Будь багатий, як земля», – бажають у народних побажаннях. 5. Образити землю – однаково, що зневажити матір. 6. Про погану людину кажуть: «Не/годен того, щоб його земля носила», «Як тебе земля носить». 7. Земля справедлива, вона не/терпить кривоприсяжництва й кровопролиття, тому найсильнішою вважалася клятва землею. 8. За повір'ям земля не/приймає по смерті великих грішників – убивць, самогубців, проклятих дітей – і викидає їх з могил. 9. Хоча є вірування, що в/середині землі міститься пекло – вогонь не/вгасимий, у якому мучаться грішники. 10. Пригадайте подорож Енея до пекла в поемі І. Котляревського «Енеїда».

Завдання до тексту 12

1. У якому з речень є пряма мова:

а) першому; б) четвертому; в) шостому; г) правильні відповіді б, в.

2. У якому випадку *не* пишеться разом:

а) не/годен; б) не/терпить; в) не/приймає; г) не/вгасимий.

3. Яким членом речення виступає слово *Адам* у третьому реченні:

а) підметом; б) присудком; в) додатком; г) прикладкою.

4. Сьоме речення є:

а) складносурядним; б) складнопідрядним; в) безсполучниковим; г) складною синтаксичною конструкцією.

5. У якому реченні допущено пунктуаційну помилку:

а) першому; б) восьмому; в) шостому; г) правильні відповіді б, в.

6. У якому реченні є фразеологізм:

а) другому; б) четвертому; в) шостому; г) сьомому.

7. Яким членом речення виступає *І. Котляревського* в десятому реченні:

а) присудком; б) означенням; в) додатком; г) обставиною.

8. У якому реченні допущено лексичну помилку:

а) четвертому; б) сьомому; в) восьмому; г) дев'ятому.

9. Слово *в/середині* пишеться в тексті:

а) разом; б) окремо; в) через дефіс; г) по-різному.

10. Яке з речень є односкладним означено-особовим:

а) перше; б) четверте; в) шосте; г) десяте.

13. Доля

1. Кожна людина нерозривно пов'язана зі своєю Долею, тому від неї не втекти, не/сховатися – «свої долі й конем не об'їдеш». 2. Але, на відміну від грецьких Фатуму чи безжальної Ананке, волю яких змінити не можуть навіть боги, Доля зовсім не/така не/вблаганна. 3. Утім, вона й не така безтурботна й непередбачувана, як римська Фортуна. 4. Образ Долі увібрав риси українських селянок, від яких вона мало відрізнялася навіть портретно. 5. Іноді Доля може ставати цілком схожою на опікувану нею людину, чи набувати вигляду незнайомця-панича. 6. Проте в будь-якому вигляді активна, працьовита Доля буде гарно вбрана, а погана, лінива – неодмінно матиме на собі якесь лахміття. 7. Не/варто вимагати від Долі розуміння якихось моральних принципів і законів, вона тільки знає, чим їй хочеться займатися й що для людини буде кращим. 8. Доля може бути мінливою, особливо щодо тих, хто її не цінує. 9. Проте кожен в житті намагається її знайти. 10. «Доле, де ти?» – запитував Т.Шевченко, нарікаючи на те, що Доля його покинула.

Завдання до тексту 13

1. Яке зі слів пишеться разом:

а) не/сховатися; б) не/така; в) не/вблаганна; г) не/варто.

2. У якому з речень є фразеологізм:

а) першому; б) другому; в) третьому; г) четвертому.

3. Яке з речень ускладнено відокремленою обставиною:
а) п'яте; б) шосте; в) сьоме; г) десяте.

4. Чому стоїть тире в шостому реченні:
а) між частинами складного безсполучникового речення; б) у неповному реченні на місці пропущеного члена речення; в) між підметом і присудком; г) після однорідних членів перед узагальнювальним словом.

5. Якою частиною мови є *щодо* у восьмому реченні:
а) прислівником; б) прийменником; в) займенником; г) часткою.

6. Яким є сьоме речення:
а) складносурядним; б) складнопідрядним; в) безсполучниковим; г) складною синтаксичною конструкцією.

7. Якою частиною мови є слово *тому* в першому реченні:
а) займенником; б) прийменником; в) прислівником; г) сполучником.

8. У якому реченні неправильно поставлено розділові знаки:
а) п'ятому; б) шостому; в) сьомому; г) восьмому.

9. У якому реченні порушено милозвучність української мови:
а) сьомому; б) восьмому; в) дев'ятому; г) десятому.

10. Яким членом речення виступає слово *Доле* в десятому реченні:
а) підметом; б) присудком; в) додатком; г) ніяким.

14. Перун

1. Перун – бог грому й блискавки, податель дощу, творець земних урожаїв, покровитель хліборобства. 2. Він також бог-воїн, справедливий і суворий месник, покровитель війська, коваль багатства. 3. Деякі дослідники вважають, що за Володимира Перун був головним богом Київської Русі й символом державного єднання. 4. Інші вчені гадають, що культ Перуна як головного бога є набагато давнішим. 5. Цей ідол стояв на одному з київських пагорбів, був дерев'яний, ноги мав залізні, голову – срібну, а вуса – золоті. 6. Грім і блискавка уявлялися небесною війною: гримлять рушниці, дзвенять шаблі, блискають стріли, а Перун їздить по небу вогняною колісницею. 7. Перший грім і дощ володіють очистною силою й повертають землі життєздатність, немовби орють її й засівають-запліднюють. 8. Перунове дерево це дуб, тварина – вепр. 9. Із приходом християнства Пе-

рунові обов'язки перейняв святий Ілля, який їздить небом у вогняній колісниці і б'є чортів блискавками. **10.** Щоб уберегти себе від грому, люди тримали в домі громичну свічку, освячену в церкві на Стрітіння, тобто 15 лютого. **11.** Приснитися грім – не забариться добра звістка.

Завдання до тексту 14

1. Яке зі слів написано в тексті неправильно:
а) освячену; б) очистною; в) бог-воїн; г) київських.
2. У якому реченні неправильно поставлено розділові знаки:
а) першому; б) п'ятому; в) шостому; г) восьмому.
3. Яке з речень ускладнено відокремленим означенням:
а) десяте; б) восьме; в) четверте; г) друге.
4. За яким правилом ужито тире в першому реченні:
а) відокремлено прикладку; б) у неповному реченні; в) між підметом і присудком; г) тире поставлено помилково.
5. У якому з речень немає однорідних присудків:
а) першому; б) другому; в) третьому; г) четвертому.
6. У якому з речень є невідокремлена поширена прикладка:
а) першому; б) другому; в) третьому; г) четвертому.
7. Яке з речень є складним безсполучниковим:
а) п'яте; б) шосте; в) одинадцяте; г) сьоме.
8. Оберіть правильний варіант уживання слова в кличному відмінку:
а) Ілля; б) Іллє; в) Ілле; г) Іллю.
9. Яке з речень ускладнено відокремленою уточнювальною обставиною:
а) четверте; б) шосте; в) восьме; г) десяте.
10. Частиною якого складного речення є просте неповне речення:
а) першого; б) четвертого; в) восьмого; г) одинадцятого.

15. Сварог

1. Сварог – бог неба й небесного вогню, батько сонця, покровитель ковальства та ковалів, опікун, і ремесла, і шлюбу, і родинного щастя. 2. Крім того, він винайшов плуг і жорна, навчив людей молоти зерно й пекти хліб. 3. Опікування ковальством від Сварога з приходом хр...стіянства перейняли святі Кузьма та Дем'ян, день яких відзначаємо 14 листопада. 4. За на-

родними уявленнями, ці святі охороняють людей від змій. **5.** Є легенда, згідно з якою ковалі Кузьма й Дем'ян одного разу вбили змія, спалили його, а попіл розсіяли за вітром. **6.** Із *того* попелу розплодилося всяке гаддя, і тепер святі ковалі змушені охороняти від нього людей. **7.** Знак небесного вогню – це свастика, її зображення найпопулярніші для епохи бронзи. **8.** У давньо/індійських текстах сказано, що за допомогою дерев'яної свастики добували вогонь тертям. **9.** В Індії вважали, що цей знак сприяє народженню дітей. **10.** Науковці зазначають, що свастика для давніх людей позначала й річний рух сонця.

Завдання до тексту 15

1. Оберіть правильний варіант уживання слова в кличному відмінку:
а) Сварог; б) Свароге; в) Свароже; г) Сварогу.
2. Чим ускладнено перше речення:
а) однорідними присудками; б) однорідними присудками й додатками; в) однорідними означеннями та присудками; г) однорідними підметами та присудками.
3. Яке з речень ускладнено відокремленим додатком:
а) перше; б) третє; в) четверте; г) десяте.
4. Яке з речень є складнопідрядним:
а) перше; б) п'яте; в) восьме; г) сьоме.
5. Частиною якого складного є просте непоширене просте речення:
а) десятого; б) восьмого; в) другого; г) першого.
6. Як пишеться слово *давньо/індійських*:
а) разом; б) окремо; в) через дефіс.
7. Якою частиною мови є виділене слово:
а) прикметником; б) іменником; в) займенником; г) сполучником.
8. Яку букву треба вставити на місці пропущеної в слові *хр...стіянства*:
а) є; б) и; в) а.
9. Яке з речень є складносурядним:
а) друге; б) третє; в) п'яте; г) шосте.
10. У якому реченні неправильно поставлено розділові знаки:
а) першому; б) другому; в) восьмому; г) дев'ятому.

16. Дажбог

1. Дажбог, *або Даждзьбог*, – син Сварога, божество сонця, податель добра й багатства, божество достатку. 2. Він вважався родоначальником руського народу, а у «Слові про Ігорів похід» русичі зветься його внуками. 3. В Іпатіївському списку зазначено: «Сонце цар, син Сварога, він же Даждзьбог». 4. Деякі дослідники називали його божеством дощу, проте сонячна символіка його є не/заперечною. 5. Хоча, зрештою, як відомо, саме поєднання небесного вогню з небесною вологою (сонце й дощ) створює умови для зростання бажаного врожаю. 6. У фольклорі мотив відмикання весни пташками присвячують Дажбогу. 7. Він замикав зиму й прикликав літо. 8. Саме від цього імені лишилося в християн звертання «дай Боже», що й зараз не втратило своєї сили. 9. Його використовували в колядках, веснянках та інших обрядових текстах.

Завдання до тексту 16

1. Яке правильне написання *не/заперечною*:
а) разом; б) окремо; в) через дефіс.
2. Який підмет у четвертому реченні:
а) дослідники; б) божеством дощу; в) деякі; г) деякі дослідники.
3. Який член речення виділено в 1 реченні:
а) відокремлене означення; б) відокремлений додаток; в) відокремлену прикладку; г) відокремлену обставину.
4. До якої лексики належить слово *податель*:
а) запозиченої; б) діалектної; в) застарілої; г) архаїчної.
5. Який прикметник від слова *Ігор* утворено правильно:
а) Ігорович; б) Ігорьович; в) Ігорович.
6. У якому реченні допущено орфографічну помилку:
а) другому; б) четвертому; в) шостому; г) восьмому.
7. Яке з речень є простим неозначено-особовим:
а) перше; б) друге; в) шосте; г) восьме.
8. Якою частиною мови є виділене слово у 8 реченні:
а) прикметником; б) іменником; в) займенником; г) сполучником.
9. Яке з речень ускладнено вставною конструкцією:
а) п'яте; б) шосте; в) сьоме; г) восьме.
10. Яке з речень ускладнено відокремленою прикладкою:
а) третє; б) шосте; в) дев'яте; г) десяте.

17. Хорс

1. Ідол бога Хорса, поряд з іншими кумирами до/християнського Києва, був у пантеоні великого князя Володимира. 2. На думку вчених, Хорс – божество місяця. 3. У слов'янських перекладах грецьких текстів ім'я Аполон заміняли на Хорс. 4. Згодом науковці прийшли до висновку, що Хорс не солярний, а місячний бог, пов'язаний із ніччю. 5. Та й князь Всеслав Полоцький посеред ночі ризикав перед Хорсом саме вовком, а не якоюсь іншою твариною. 6. Вовки, як відомо, у міфологічному світогляді асоціюються з місяцем. 7. Відгомін Хорсового культу можна вбачати й у тому, що велике кругле прісне печиво в Україні називають «корж». 8. А маленьке – «коржики». 9. Хоча тут можна посперечатися. 10. Бо круг – це здавна ... знак.

Завдання до тексту

1. Підберіть синонім до слова *пантеон*:
а) пам'ятник, пам'ятний знак; б) храм; в) капище; г) храм, успенський.
2. Як правильно пишеться слово *до/християнського*:
а) разом; б) окремо; в) через дефіс.
3. Яке з речень ускладнено відокремленим означенням:
а) перше; б) третє; в) четверте; г) десяте.
4. Яке з речень ускладнено вставним словом:
а) третє; б) шосте; в) друге; г) правильні відповіді б і в.
5. Яка правильна характеристика 5 речення:
а) просте ускладнене; б) складносурядне; в) складнопідрядне; г) безсполучникове.
6. У якому з речень допущено орфографічну помилку:
а) шостому; б) восьмому; в) третьому; г) першому.
7. Частина якого складного речення є простим неозначено-особовим:
а) другого; б) четвертого; в) шостого; г) сьомого.
8. Яке з речень є неповним:
а) третє; б) шосте; в) сьоме; г) восьме.
9. Яке з речень є простим безособовим:
а) третє; б) четверте; в) дев'яте; г) десяте.
10. Яке слово треба вставити на місці пропуску в десятому реченні:
а) місячний; б) солярний; в) щасливий; г) веселий.

18. Дана

1. Дана – дарувальниця небесної води (дощу), богиня води і річок, жіноче начало Всесвіту. 2. Вона прийшла у світ разом із вогнем і світлом на Водохрещу богинею Ладою. 3. На думку Я.Головацького, завжди прекрасна й свіжа богиня Дана є Дівою й разом з тим дружиною бога Сонця. 4. Цей їхній шлюб святкують боги й увесь світ на Купала. 5. Символом богині Дани є липа, а днем тижня – п'ятниця. 6. *Образки* незрівнянної красуні, непорочної Діви вішали над криницями, де завжди мав бути і посуд, щоб подорожній міг напиться води; вода Дани, особливо джерельна, як і вогонь, – великий очищувач, який просвітляє не тільки тіло, а й розум. 7. Чоловіча форма імені Дана – Данай – позначала сина грецького водного бога Посейдона. 8. Данай був батьком 50 дочок (данаїд) – богинь джерел і криниць; саме ці міфічні дівчата за наказом батька в шлюбну ніч вбили своїх наречених, а після смерті мушили в царстві мертвих наповнювати водою бездонну бочку. 9. Слово *Дунай*, що є назвою відомої річки, і сьогодні вживається для позначення всіх великих і малих річок; такі приклади можна зустріти у галицьких і польських піснях. 10. У стародавніх колядках та щедрівках своїми широкими та прозорими водами богиня Дана омиває вічнозелене Дерево життя, яке з поконвіків вишивали на слов'янських рушниках.

Завдання до тексту 18

1. Орфографічну помилку допущено в написанні слова:
а) Водохрещу; б) з поконвіків; в) унизу; г) верховітті.
2. Яке з речень ускладнено вставною конструкцією:
а) друге; б) третє; в) п'яте; г) десяте.
3. Частиною якого зі складних речень є неповне речення:
а) першого; б) третього; в) четвертого; г) п'ятого.
4. Підберіть синонім до слова *образки*:
а) образи; б) портрети; в) ікони; г) світлини.
5. На який склад падає наголос у слові *незрівнянної*:
а) перший; б) другий; в) третій; г) четвертий.
6. У якому з речень частини пов'язані різними типами зв'язку:
а) у першому; б) у п'ятому; в) у шостому; г) у сьомому.
7. У якому реченні однорідні члени пов'язані складеним сполучником:

а) перше; б) третє; в) шосте; г) сьоме.

8. Яке з речень є складнопідрядним з підрядним означальним:

а) друге; б) п'яте; в) шосте; г) десяте.

9. Яке з тверджень є помилковим:

Данайди – це ...

а) богині джерел і криниць; б) міфічні дівчата; в) безжальні вбивці; г) пренепорочні діви.

10. Яке з речень ускладнено відокремленою прикладкою:

а) восьме; б) десяте; в) дев'яте; г) п'яте.

19. Двері

1. Двері – це на/самперед символ межі, а також оберіг від злих духів. 2. Тому на дверях та біля них використовувалися різноманітні обереги: підкова, три хрести на/одвірку, засмалені «четверговою» свічкою, сокира, як магічний засіб від усякого лиха. 3. Первісні поховання біля порога зумовлювалися тим, що предки мали оберігати оселю від злих духів; такою ж була роль і дверей, і рушників. 4. У/зимку для утеплення дверей виготовляли з соломи смужки – так звані «діди», або «баби», – які прилаштовували в тих місцях, де двері сходилися з одвірками. 5. Розташовувалися двері, як правило, між піччю та мисником, які дівчата на порі прикрашали квітами, півнями, деревом життя чи іншими малюнками. 6. Коли пекли хліб, господиня не дозволяла рипатись, бо паляниці підгорять чи порепаються, що було недобрим знаком. 7. Коли хтось помирав, двері й вікна треба було відчинити на/встіж, аби могла вільно вийти душа небіжчика, якого виносили у двері ногами вперед. 8. При народженні дитини на одвірку робили зарубку, а через поріг не віталися й нічого не передавали, щоб не посваритися. 9. Характерні вислови: «як у Бога за дверима», «ломитись у відчинені двері», «не в ті двері піти», «вказувати на двері» тощо. 10. Хатинка Баби Яги «без вікон і дверей» у казці – житло іншого світу, потойбічного, ворожого.

Завдання до тексту 19

1. Яке з речень ускладнено відокремленими означеннями:

а) перше; б) третє; в) сьоме; г) десяте.

2. У якому з речень допущено пунктуаційну помилку:

а) другому; б) п'ятому; в) восьмому; г) дев'ятому.

3. У якому з речень є складений іменний присудок:

а) четвертому; б) першому; в) п'ятому; г) дев'ятому.

4. Яке з речень є складнопідрядним із мішаною підрядністю:

а) третє; б) четверте; в) сьоме; г) п'яте.

5. Як називаються вирази, наведені в дев'ятому реченні:

а) словосполучення; б) сполучення слів; в) фразеологізми; г) ідіоми.

6. Підберіть синонім до виразу «як у Бога за дверима»:

а) надійно; б) тепло; в) у раю; г) під захистом.

7. Яке з речень ускладнено однорідними додатками:

а) дев'яте; б) п'яте; в) четверте; г) восьме.

8. Яке зі слів не пишеться разом:

а) на/самперед; б) на/одвірку; в) у/зимку; г) на/встіж.

9. Яке з речень ускладнено вставною конструкцією:

а) друге; б) четверте; в) п'яте; г) шосте.

10. Яке з речень складнопідрядне з послідовною підрядністю:

а) четверте; б) п'яте; в) шосте; г) сьоме.

20. Дзвін

1. Дзвін – символ грому, а значить, і *бога/громовика*. 2. Коли виливали дзвін, то навмисне поширювали яку-небудь звістку, щоб він був дзвінкий і чувся скрізь. 3. Коли хтось німів («віднімався язик»), то «добували язика» на дзвіниці. 4. Обряд відбувався так: язик дзвону поливали водою і, набравши її в посудину, поїли хворого. 5. Ритуальний дзвіночок був оберегом від злого духа, він також символізував гармонію між людиною й небом. 6. Дзвін міг означати як пересторогу, так і виклик. 7. У давнину, коли хмари закривали небо, викликали: «Бий, дзвоне, бий! Хмару розбий! Нехай хмара на татару, а сонечко для нас!». 8. Під час затемнення сонця чи місяця дзвонили, щоб відігнати демонів, що пожирають ці світила. 9. А *на/весні*, під час обряду проводів Зими, люди з галасом бігали селами, ударяючи в бубни, сковороди, дзвонячи в дзвіночки та стріляючи з рушниць. 10. Скоморохи – учасники цих *обрядо/дійств* – прикріплювали на себе дзвіночки та балабончики. 11. *Не/чисті* духи та відьми дуже бояться дзвонів і, зачувши їх, тікають, бо їх може закрутити в страшому вихорі. 12. А дзвін, яким сповіщають про пожежу, збирає Божих янголів, які розкривають над запаленою будівлею свої крила й не дають вітрам роздмухувати вогонь.

Завдання до тексту 20

1. Яке зі слів пишеться не разом:
а) *бога/громовика*; б) *на/весні*; в) *обрядо/дійств*; г) *не/чисті*.
2. У якому з речень є відокремлена прикладка:
а) першому; б) дев'ятому; в) одинадцятому; г) десятому.
3. У якому з речень вжито пряму мову:
а) третьому; б) сьомому; в) дванадцятому.
4. Який тип присудка вжито в першому реченні:
а) простий дієслівний; б) складений іменний; в) складений дієслівний; г) складний.
5. Яке з речень складнопідрядне з неоднорідною підрядністю:
а) друге; б) третє; в) четверте; г) п'яте.
6. У якому з речень є відокремлена уточнююча обставина:
а) сьомому; б) восьмому; в) дев'ятому; г) десятому.
7. Яким членом речення є слово *яким* у дванадцятому реченні:
а) підметом; б) присудком; в) додатком; г) означенням.
8. Яке з речень є складним безсполучниковим:
а) третє; б) п'яте; в) шосте; г) восьме.
9. Яким односкладним реченням є друга частина четвертого речення:
а) означено-особове; б) неозначено-особове; в) безособове; г) інфінітивне.
10. Якій характеристиці відповідає восьме речення:
а) складне, сполучникове, складнопідрядне з кількома підрядними, підрядність послідовна; б) складне, сполучникове, складнопідрядне з кількома підрядними, підрядність паралельна; в) складне, сполучникове, складнопідрядне з кількома підрядними, підрядність мішаного типу; г) складне, сполучникове, складно-сурядне з кількома частинами.

Збірник диктантів із лінгвістичним завданням на літературному матеріалі

Частина II

Варіант 1

1. Якщо вибирати між красою і правдою, я вибираю красу.
2. У ній більше глибокої істини, ніж в одній лише голій правді.
3. Істинне тільки те, що прекрасне. 4. І коли ми не постигнемо краси, ми ніколи не зрозуміємо правди ні в минулому, ні в сучаснім, ні в майбутньому. 5. Краса нас усьому вчить. 6. Ся проста істина лишилася, проте, *не/признаною*, особливо ворогами високих мислей і почуттів. 7. Краса – верховний учитель. 8. Доказом цьому є мистецтво – малярі, скульптори, архітектори, поети. 9. Що б нам лишилося од Риму, од Ренесансу, коли б їх не було? 10. У всьому людському я хочу шукати красу, себто істину (за О.Довженком).

Завдання до тексту 1

1. Які речення тексту є складнопідрядними обставинними?
А. 1, 3, 4. Б. 1, 6, 10. В. 1, 4, 9. Г. 2, 4, 9.
2. У якому реченні є відносний займенник?
А. 6. Б. 9. В. 10. Г. 3.
3. Визначити вид присудка в шостому реченні.
А. Простий дієслівний. Б. Складений іменний. В. Складений дієслівний. Г. Складний.
4. У якому реченні є синоніми?
А. 1. Б. 2. В. 8. Г. 10.
5. Обрати правильну характеристику п'ятого речення:
А. Просте, двоскладне, неускладнене, поширене означенням і додатком, неповне. Б. Просте, двоскладне, ускладнене, поширене додатками, повне. В. Просте, односкладне, неускладнене, поширене додатками, повне. Г. Просте, двоскладне, неускладнене, поширене додатками, повне.

6. Простим ускладненим є речення:

А. 4. Б. 7. В. 10. Г. 9.

7. Пояснити правопис слова *не/признаною*, обравши правильне твердження:

А. Дієприкметник без залежних слів пишеться з *не* разом. Б. Дієприкметник із залежними словами з часткою *не* пишеться окремо. В. Окремо пишеться *не* з дієприкметником, який виступає в реченні присудком. Г. Дієприкметник з *не* завжди пишеться разом.

8. Обрати правильну характеристику третього речення:

А. Просте, двоскладне, ускладнене, повне. Б. Складнопідрядне з підрядним займенниково-означальним. В. Складнопідрядне з підрядним обставинним. Г. Просте, двоскладне, поширене, неповне.

9. Обрати правильну характеристику четвертого речення:

А. Складнопідрядне з підрядним обставинним. Б. Складне речення з підрядним та сурядним зв'язками. В. Складнопідрядне речення з однорідною супідрядністю. Г. Складне речення з підрядним та безсполучниковим зв'язками.

10. Обрати правильне твердження:

А. У першому реченні є всі службові частини мови. Б. У першому реченні є всі іменні частини мови. В. У першому реченні службові частини мови представлені сполучником та прийменником. Г. У першому реченні службові частини мови представлені часткою та прийменником.

Варіант 2

1. Людина родиться для щастя й для радості, і бореться вона і діє во ім'я щастя. 2. І розцвітає людина в щасті, а не в журбі, в світлі, а не в темряві й незнайстві, в сім'ї, а не в розлуці, і ніколи не в неволі. 3. Самотність людині потрібна в свій час і в своїй мірі. 4. Руїни обурливо огидні. 5. Вони пригноблюють душі, і в них не хочу я шукати красу. 6. Народ не бачить краси в руїнах. 7. Я пробував заспівати на руїнах веселу пісню. 8. І замовк. 9. Благородні руїни? 10. Не знаю. 11. Я знаю жалюгідні руїни (за О. Довженком).

Завдання до тексту 2

1. Простими, двоскладними, поширеними є речення:

А. 2, 4, 6, 7, 10. Б. 3, 4, 6, 7, 11. В. 1, 2, 4, 10. Г. 2, 3, 4, 7.

2. Визначити вид присудка в четвертому реченні:

А. Речення неповне, з пропущеним присудком. **Б.** Складений іменний присудок. **В.** Простий присудок. **Г.** Складений дієслівний присудок.

3. Двома рядами однорідних членів ускладнено речення:

А. 1. **Б.** 5. **В.** 3. **Г.** 2.

4. У якому реченні використано всі службові частини мови:

А. 2. **Б.** 3. **В.** 7. **Г.** 1.

5. Визначити правильну характеристику дев'ятого речення?

А. Просте, двоскладне, непоширене. **Б.** Просте, односкладне, називне, поширене. **В.** Просте, двоскладне, неповне, поширене. **Г.** Просте, односкладне, означено-особове, поширене.

6. У якому реченні наявні антоніми?

А. 1. **Б.** 2. **В.** 3. **Г.** 6.

7. Визначити розряд прикметника в 11 реченні:

А. Якісний. **Б.** Якісно-відносний. **В.** Відносний. **Г.** Присвійний.

8. Не містить займенників речення:

А. 3. **Б.** 2. **В.** 5. **Г.** 1.

9. Із скількох простих речень складається друге речення?

А. Із чотирьох. **Б.** Із двох. **В.** Із шести. **Г.** Це просте ускладнене речення.

10. Особові дієслова є в реченнях:

А. 8, 3. **Б.** 2, 4. **В.** 5, 6. **Г.** 9, 10.

Варіант 3

1. Усяка війна безнравственна у своїй внутрішній основі. 2. Тому і зображати її в книгах як благородство і красу людських вчинків – злочинство й глупота. 3. Війна – дурна. 4. Жорстокість і всесвітня дурнота, одягшись в атавістичне пір'я, прославлене тисячоліттями книжної брехні і кровожадних дурочків, перетворюють мене в щось гірше, дурніше й страшніше за дикого звіра. 5. Війну називають мистецтвом. 6. Вона таке ж мистецтво, як шизофренія або чума. 7. Продажні письменські пера освятили її у віршах і товстених книгах. 8. Малярі дурноголові споконвіку придумували для неї одяг, фарби, різьбярі ставлять на майданах пам'ятники слави ватажкам і їхнім коням. 9. Те, що повинно давно вже стати предметом громадського сорому і непристойності, возвеличується. 10. Атавізм дикунський існує (за О. Довженком).

Завдання до тексту 3

1. Визначити вид присудка в третьому реченні:
А. Простий дієслівний. **Б.** Складений іменний. **В.** Складений дієслівний. **Г.** Речення двоскладне, неповне, з пропущеним присудком.
2. У якому реченні використано відносний займенник?
А. 2. **Б.** 1 **В.** 6. **Г.** 9.
3. Якою частиною мови виражений підмет у другому реченні?
А. Інфінітивом. **В.** Іменником. **Б.** Нероздільним словосполученням. **Г.** Прикметником.
4. У якому реченні є прямий додаток?
А. 8. **Б.** 1. **В.** 5. **Г.** 7.
5. Яке з названих речень є складним?
А. 4. **Б.** 6. **В.** 7. **Г.** 9.
6. Визначити правильну характеристику п'ятого речення:
А. Просте, односкладне, неозначено-особове, поширене, неускладнене, повне. **Б.** Просте, односкладне, означено-особове, поширене, неускладнене, повне. **В.** Просте, двоскладне, непоширене, неускладнене, повне. **Г.** Просте, односкладне, неозначено-особове, поширене, ускладнене, повне.
7. Які службові частини мови є в шостому реченні?
А. Прийменник, частка, сполучник. **Б.** Похідний і непохідний прийменники. **В.** Сполучники сурядності й підрядності. **Г.** Частка, сполучник.
8. Визначити правильну характеристику сьомого речення:
А. Просте, односкладне, неозначено-особове, поширене, ускладнене, повне. **Б.** Просте, двоскладне, поширене, ускладнене, повне. **В.** Просте, двоскладне, поширене, неускладнене, повне. **Г.** Складне, безсполучникове з рівноправними частинами.
9. Визначити тлумачення слова *атавізм*:
А. Унікальне, неповторне. **Б.** Те, що вкрай обурює. **В.** Те, що несе небезпеку. **Г.** Прояви ознак, що властиві далеким предкам.
10. Визначити правильну характеристику дієслівної форми, ужитої в сьомому реченні:
А. Неозначена форма дієслова. **Б.** Дієприкметник. **В.** Дієприслівник. **Г.** Родова форма дієслова.

Варіант 4

1. Заграй, музико, заспівайте, янголи в небі, пташки в лісі, жабоньки попід берегами, дівчаточка під вербами. 2. Я пливу за водою. 3. Я пливу за водою, і світ пливе наді мною. 4. Пливають хмари весняні – весело змагаються в небі. 5. Попід хмарами ли-не перелітне птаство – качки, чайки й журавлі. 6. Летять чорно-гузи, як люди уві сні. 7. Пропливають лози, верби, в'язи, тополі у воді, зелені острови. 8. Отаке, ну таке щось гарне приснилось у човні. 9. А може, і не снилось, може, і справді було на Десні? 10. Було-таки й справді, та вельми давно вже минуло й розгубилося на шляхах. 11. Одні тільки бажання творити добрі діла й зали-лись при мені на все життя (за О. Довженком).

Завдання до тексту 4

1. Складними реченнями є:

А. 1, 3, 4. Б. 10, 7, 9. В. 1, 4, 5. Г. 3, 4, 5.

2. Сполучник відсутній у реченні:

А. 11. Б. 3. В. 6. Г. 5.

3. Визначити вид одинадцятого речення:

А. Складне, безсполучникове. Б. Складносурядне речення. В. Просте, двоскладне, ускладнене. Г. Просте, двоскладне, поши-рене, неускладнене.

4. Визначити вид присудка у восьмому реченні:

А. Складений іменний. Б. Простий дієслівний. В. Складний. Г. Складений дієслівний.

5. Визначити вид присудка в одинадцятому реченні:

А. Складений іменний. Б. Простий дієслівний. В. Складний. Г. Складений дієслівний.

6. Якими однорідними членами ускладнене п'яте речення?

А. Однорідними додатками. Б. Однорідними підметами. В. Од-норідними прикладками. Г. Однорідними присудками.

7. Неузгоджене означення є в реченні:

А. 4. Б. 11. В. 7. Г. 10.

8. Неозначений займенник є в реченні:

А. 3. Б. 8. В. 10. Г. 11.

9. Сурядний протиставний сполучник ужито в реченні:

А. 9. Б. 10. В. 11. Г. У тексті немає сурядних протиставних спо-лучників.

10. Похідний прийменник є у реченні:

А. 1. Б. 2. В. 8. Г. 9.

Варіант 5

1. Приємно бродити по теплих калюжах після грому й дощу чи ловити щучок руками, скаламутивши воду. 2. Приємно їсти паску і крашанки. 3. Приємно, коли яблуко, про яке думали, що кисле, виявляється солодким. 4. Приємно, коли позіхає дід і коли дзвонять до вечерні літом. 5. Любив я, коли хтось на дорозі вночі, проходячи повз нас, казав: «Здрастуйте». 6. Любив, коли скидалась велика риба в озері чи в Десні на заході сонця. 7. Любив, їдучи на возі з лугу, дивитися, лежачи, на зоряне небо. 8. Любив засинати на возі і любив, коли віз спинявся коло хати в дворі і мене переносили, сонного, в хату. 9. Любив скрип коліс під важкими возами в жнива. 10. Ластівок любив у клуні, деркачів – у лузі. 11. Любив співи дівочі, колядки, щедрівки, веснянки, обжинки. 12. Любив гупання яблук в саду у присмерку, коли падають вони несподівано в траву (за О. Довженком).

Завдання до тексту 5

1. Визначити вид другого речення:
А. Двоскладне, неповне. Б. Односкладне, неозначено-особове.
В. Односкладне, безособове. Г. Односкладне, означено-особове.
2. У якому реченні є відносний займенник?
А. 3. Б. 6. В. 12. Г. 5.
3. У якому реченні є прямий додаток?
А. 10. Б. 1. В. 5. Г. 7.
4. Зі скількох простих речень складається 3 речення?
А. 3. Б. 2. В. 4. Г. 5.
5. Яке речення є складнопідрядним з однорідною супідрядністю?
А. 4. Б. 3. В. 1. Г. 8.
6. Дати характеристику першого речення:
А. Просте, двоскладне, неповне, поширене, ускладнене. Б. Просте, односкладне, неозначено-особове, поширене, ускладнене. В. Складносурядне з розділовим зв'язком. Г. Просте, односкладне, безособове, поширене, ускладнене.
7. Розділовий сполучник використано в реченні:
А. 1. Б. 4. В. 2. Г. 8.
8. Яка службова частина мови відсутня в третьому реченні?
А. Частка. Б. Сполучник. В. Прийменник. Г. Є всі службові частини мови.

9. Особовий займенник використано в реченні:

А. 8. Б. 3. В. 11. Г. 4.

10. Антоніми є в реченні?

А. 1. Б. 3. В. 5. Г. 8.

Варіант 6

1. Ішлося до жнив: клепали коси, вистругували до грабель і грабок зубці, тесали, запліщували, підпилювали, гострили. 2. У тому гомоні трудового дня хліборобів, що знімався над селом перед жнивами щоліта, різко виділявся стукіт і брязкіт заліза. 3. У єдиній на всю Вербівку кузні, де ковалював Лаврін Перегуда з сином Онопрієм, тепер стояв гук від зорі до зорі. 4. Зварювали й натягували на обіддя коліс шини, назублювали й гострили серпи, коси, ремонтували всяку всячину, без якої в господарстві як без рук. 5. Хлібороб з діда-прадіда, Кирило вовтузився під повіткою з самого ранку, обстругуючи нове граблицько. 6. Висохлий, як мумія, але жилавий і витривалий у найважчій роботі, він завжди знаходив діло й відпочивав лише уві сні. 7. Та останнім часом не міг уже й спати спокійно, бо щоночі верзлося таке, що змушувало спросоння схоплюватися з ліжка. 8. Снилися Кирилові химерні сни (за А. Іщуком).

Завдання до тексту 6

1. Обрати правильне пояснення пунктограм 5 речення:

А. Комами виділяються відокремлене означення, що відноситься до власної назви, та відокремлена обставина, виражена дієприслівниковим зворотом. Б. Коми ставляться між частинами безсполучникового речення. В. Комами виділяються відокремлені прикладка та обставина. Г. Комами відокремлюються однорідні члени речення.

2. Яке речення ускладнене двома рядами однорідних членів?

А. 1. Б. 2. В. 7. Г. 4.

3. Яке речення не є складним?

А. 2. Б. 1. В. 5. Г. 3.

4. Обрати правильну характеристику 3 речення:

А. Просте, двоскладне, поширене, ускладнене відокремленою обставиною. Б. Складнопідрядне з підрядним обставинним місця. В. Складнопідрядне з підрядним означальним. Г. Просте,

двоскладне, поширене, ускладнене уточнюючими членами речення.

5. Обрати правильну характеристику 7 речення:

А. Просте, двоскладне, поширене, ускладнене відокремленими членами речення. **Б.** Складнопідрядне з підрядним обставинним причини. **В.** Складнопідрядне з кількома підрядними, послідовна підрядність. **Г.** Складне речення з підрядним та безсполучниковим зв'язками.

6. Відносний займенник є в реченні:

А. 2. **Б.** 6. **В.** 5. **Г.** 3.

7. Які службові частини мови є в 7 реченні?

А. Частка, сполучник. **Б.** Сполучник, прийменник. **В.** Сполучник, прийменник, частка. **Г.** Частка, прийменник.

8. У якому реченні є складений дієслівний присудок?

А. 7. **Б.** 4. **В.** 5. **Г.** 8.

9. Обрати правильну характеристику 6 речення:

А. Просте, двоскладне, поширене, ускладнене відокремленим означенням. **Б.** Складнопідрядне з підрядним обставинним порівняльним. **В.** Складне безсполучникове речення. **Г.** Просте, двоскладне, поширене, ускладнене уточнюючими членами речення.

10. У 8 реченні відсутні такі члени речення?

А. Підмет та обставина. **Б.** Обставина й додаток. **В.** Присудок. **Г.** Обставина.

Варіант 7

1. Над селом западав вечір. 2. Тіні від хат довшали, перетинали курні вулиці широкими смугами, крили їх мерехтливим серпанком. 3. Ставало прозоро, а степ насувався з усіх усюд, стемнілий і таємничий. 4. Поверталися з паші корови. 5. Вулиці й двори виповнювалися нетерплячим ревінням, запиналися хмарами сухого пилу, що довго осідав потім на колючі акації, на *пелехах* листя гарбузів та буряків по городах. 6. Пил спадав на гладінь тихого ставка, що, розділивши село навпіл, зручно влігся в глибокому руслі колишньої річки Білозірки. 7. Річка була, мабуть, мала, бо не з доброго ж дива пропала, як тільки її перегородили греблею наші прадіди. 8. А став усе ширшав і ширшав. 9. Його береги з часом віддалялися, аж греблю довелося доточувати. 10. Дедалі чужішали дві половини села (за О.Сизоненком).

Завдання до тексту 7

1. Складений іменний присудок є в реченні:
А. 1. Б. 2. В. 7. Г. 8.
2. У якому реченні є складений дієслівний присудок?
А. 3. Б. 6. В. 7. Г. 9.
3. Однорідні члени є в реченні:
А. 6. Б. 3. В. 8. Г. 9.
4. Обрати правильну характеристику 2 речення:
А. Просте, двоскладне, поширене, ускладнене однорідними членами речення. Б. Просте, односкладне, поширене, ускладнене, неповне. В. Складне безсполучникове речення. Г. Просте, двоскладне, поширене, ускладнене уточнюючими членами речення.
5. Обрати правильну характеристику 7 речення:
А. Складнопідрядне з однорідною підрядністю. Б. Складнопідрядне з підрядним обставинним причини. В. Складнопідрядне з кількома підрядними, послідовна підрядність. Г. Складне речення з підрядним та безсполучниковим зв'язками.
6. Які службові частини мови є в 7 реченні?
А. Частка, сполучник. В. Сполучник, прийменник, частка. Б. Сполучник, прийменник. Г. Частка, прийменник.
7. Іменники якої відміни використані в першому реченні?
А. Лише першої. В. Лише другої. Б. Першої і другої. Г. Другої та третьої.
8. Відокремлене означення є в реченні:
А. 2. Б. 3. В. 7. Г. 6.
9. Дібрати синонім до слова *пелехате*:
А. Велике. Б. Некрасиве. В. Яке має нерівні краї. Г. Засохле.
10. Відносний займенник є в реченні:
А. 2. Б. 7. В. 5. Г. 9.

Варіант 8

1. А хміль сонця нуртує душу. 2. Гармату тільки й знав у житті, з нею пройшов півсвіту, перемісив багнюки. 3. Понад хмарами з нею був, плацдарми тримав. 4. За гарматним боєм ніколи й на дівчат було озирнутись. 5. І ось тепер в'їжджає в палаюче літо на своїй водовозці, спраглий, самотній. 6. Стерня, свіже литво полукіпків, снопи і снопи – усе виблискує золотом, усе бризкає жнив'яним сонцем. 7. А один полукіпок ще *не/вивершений*, ще без корони. 8. Жниця вийшла із-за полукіпка і, ще й звідси поправляючи снопа, позиркує на шлях до солдата

завабливим оком. **9.** Так принаймні йому здається. **10.** Кофтина палахкотить на ній. **11.** Волосся темніє, вільно спадаючи на плечі. **12.** Ось уже глек у неї в руці, і жниця, відкинувшись, нахильці з того глека п'є (за *О. Гончаром*).

Завдання до тексту 8

1. Складним є речення:
А. 2. **Б.** 4. **В.** 8. **Г.** 12.
2. Відокремленими членами ускладнені речення:
А. 5, 7. **Б.** 5, 8. **В.** 7, 8. **Г.** 2, 8.
3. Які службові частини мови використані в 4 реченні?
А. Прийменник і частка. **Б.** Прийменник. **В.** Сполучник і прийменник. **Г.** Сполучник, прийменник і частка.
4. Обрати правильну характеристику 2 речення:
А. Просте, двоскладне, поширене, ускладнене однорідними членами речення, неповне. **Б.** Просте, односкладне, означено-особове, поширене, ускладнене, повне. **В.** Складне безсполучникове речення. **Г.** Складне багатокomпонентне.
5. Які службові частини мови використані у 12 реченні?
А. Прийменник, сполучник. **Б.** Усі службові частини мови. **В.** Лише прийменники. **Г.** Сполучник і частка.
6. Іменники якої відміни використані в першому реченні?
А. Лише першої. **В.** Лише другої. **Б.** Першої і другої. **Г.** Другої та третьої.
7. Пояснити правопис слова *не/вивершений*:
А. Частка *не* з дієприкметником завжди пишеться окремо (крім випадку, якщо слово без *не* не вживається). **Б.** *Не* з дієприкметником пишеться окремо, бо є залежне від дієприкметника слово. **В.** *Не* з прикметником пишемо разом, бо можна замінити синонімом. **Г.** *Не* з дієприкметником завжди пишеться разом.
8. Складний прийменник є в реченні:
А. 3. **Б.** 5. **В.** 7. **Г.** 12.
9. Обрати правильну характеристику 8 речення:
А. Просте, двоскладне, поширене, ускладнене, повне. **Б.** Просте, односкладне, поширене, ускладнене, неповне. **В.** Складне безсполучникове речення. **Г.** Складносурядне речення, частини якого поєднані єднальним сполучником.
10. Однорідних членів немає в реченні:
А. 3. **Б.** 5. **В.** 12. **Г.** 7.

Варіант 9

1. Далі вже нічого нема... 2. Самий простір, саме безмеж-
жя... 3. Смужка суші, відділившись від степу, простяглась у від-
крите море. 4. Крізь обрій, крізь небо пронизалася й далі пішла.
5. Не видно їй кінця. 6. Загубилася в імлах. 7. Місцями коса зо-
всім вузька, узимку під час штормів її й хвиля перехлюпне, а
зараз вона суха, у сухих палаючих пісках, у буркунах, у лементі
птаства. 8. Безліч пташиних гнізд, яких ніхто не руйнує. 9. Гар-
монія буття, де відчуваєш себе тільки часткою чогось великого.
10. Стоїть людина на межі реального (за О. Гончаром).

Завдання до тексту 9

1. Двоскладним є речення:

А. 1. Б. 2. В. 5. Г. 10.

2. У якому реченні є відносний займенник?

А. 7. Б. 8. В. 9. Г. 10.

3. Які службові частини мови використані в 7 реченні?

А. Прийменник, сполучник. Б. Усі службові частини мови. В.
Лише прийменники. Г. Сполучник і частка.

4. Обрати правильну характеристику 1 речення:

А. Односкладне, безособове. Б. Односкладне, неозначено-
особове. В. Двоскладне, неповне. Г. Двоскладне, поширене, неус-
кладнене.

5. Іменники якої відміни використані в третьому реченні?

А. Лише першої. В. Другої, третьої, четвертої. Б. Першої і дру-
гої. Г. Другої та третьої.

6. Ускладненням є речення:

А. 3. Б. 8. В. 9. Г. 10.

7. Складений іменний присудок є в реченні:

А. 1. Б. 4. В. 7. Г. 10.

8. Неозначений займенник є в реченні:

А. 1. Б. 7. В. 8. Г. 9.

9. Синоніми використано в реченні:

А. 1. Б. 4. В. 9. Г. 10.

10. Обрати правильну характеристику 3 речення:

А. Просте, двоскладне, поширене, ускладнене, повне. Б. Просте,
односкладне, поширене, ускладнене, повне. В. Складне безспо-
лучникове речення. Г. Складнопірядне з пірядним способом дії.

Варіант 10

1. Рухається історія, змінюються часи, удосконалюється життєдіяльність людини на землі, сягає фантастичних вершин наука і техніка, але неминущою цінністю, незмінною духовною, моральною величиною залишається в людському суспільстві МАТИ. 2. Адже в основі загальнолюдської моралі – любов до Матері й шаноба до Материнства, які об'єднують людей, де б вони не були. 3. У цьому відношенні Мати і Материнство схожі на Сонце, яке несе життєдайне тепло, яке зігріває не тільки землю, а й душу. 4. Кожної миті на земній кулі народжуються діти, і перше, що бачать вони, відкривши оченята, – материнські очі, лагідні, саяливі, радісні. 5. Чи є в мові ніжніше, доступніше для немовляти, милозвучніше у своїй величі й простоті слово, аніж «МАМА»?¹

Завдання до тексту 10

1. Складним реченням із сурядним і безсполучниковим зв'язками є:

А. 5. Б. 1. В. 2. Г. 4.

2. Складним реченням із сурядним і підрядним зв'язками є:

А. 1. Б. 2. В. 3. Г. 4.

3. Складнопідрядним реченням з однорідною супідрядністю є:

А. 1. Б. 2. В. 3. Г. 4.

4. Складнопідрядним реченням із послідовною підрядністю є:

А. 2. Б. 3. В. 4. Г. 5.

5. Обрати правильну характеристику 5 речення:

А. Просте, спонукальне, двоскладне, поширене, повне, ускладнене. Б. Складнопідрядне з підрядним порівняльним. В. Безсполучникове складне речення з рівноправними частинами. Г. Просте, питальне, двоскладне, поширене, ускладнене, повне.

6. Відносного займенника немає в реченні:

А. 2. Б. 3. В. 4. Г. 5.

7. Які службові частини мови є в 5 реченні?

¹ Із: Книга про Матір. Українські поети ХІХ–ХХІ століть / Упорядник В. Л. Чуйко. – К. : Криниця, 2003. – 320 с.

А. Сполучник, прийменник, частка. **Б.** Прийменник і частка. **В.** Частка і сполучник. **Г.** Прийменник і сполучник.

8. Із скількох простих речень складається 1 речення?

А. 4. **Б.** 5. **В.** 3. **Г.** 7.

9. Прикметник у формі вищого ступеня порівняння є в реченні:

А. 5. **Б.** 1. **В.** 3. **Г.** 4.

10. Відокремленими означеннями ускладнено речення:

А. 1. **Б.** 3. **В.** 4. **Г.** 5.

Варіант 11

1. На розсаднику ані душі і навіть слідів людських немає.
2. Край плантації під старою, побитою громом вербою тулиться хата. 3. Торік біленька, вимазана хата зчорніла за зиму, скло у вікнах взялося жовто-червоними розводами та кружечками, райдугою проти сонця виграє. 4. Данило відсунув двері, вдихнув сирої погрібної пітьми, напоєної духом підпірілого сіна з примістки й торішнього акацієвого насіння, що лишилося не висіяним, і сів на поріжку, відчуючи, що вже ніколи у світі, до смерті, до сліпоти, не піде звідси, із розсадника, що тільки й жив узимку мрією про цю мить... 5. І хоч на нього чекало багато роботи, він сидів на поріжку нерухомо, усміхаючись перед собою, і дрібно-дрібно ворухив пальцями рук. 6. Нарешті підвівся, щоб уломити дрівець на куші черемхи й розікласти багаттячко (за Григором Тютюнником).

Завдання до тексту 11

1. Складносурядним є речення:

А. 1. **Б.** 3. **В.** 4. **Г.** 6.

2. Складнопідрядним з підрядним мети є речення:

А. 2. **Б.** 4. **В.** 5. **Г.** 6.

3. Складнопідрядним з кількома підрядними є речення:

А. 3. **Б.** 4. **В.** 5. **Г.** 6.

4. Які службові частини мови є в 1 реченні:

А. Прийменник, сполучник, частка. **Б.** Лише частки. **В.** Прийменник і сполучник. **Г.** Сполучник і частки.

5. Складним безсполучниковим є речення:

А. 2. **Б.** 3. **В.** 4. **Г.** 6.

6. Обрати правильну характеристику 2 речення:

А. Складне, безсполучникове з рівноправними частинами. **Б.** Просте, двоскладне, поширене, повне, неускладнене. **В.** Просте, двоскладне, поширене, повне, ускладнене. **Г.** Просте, двоскладне, поширене, неповне, ускладнене.

7. Якісний прикметник є в реченні:

А. 1. **Б.** 2. **В.** 5. **Г.** 6.

8. Відносний займенник є в реченні:

А. 1. **Б.** 4. **В.** 5. **Г.** 6.

9. Іменники яких відмін використано в 1 реченні?

А. Першої та другої. **Б.** Лише другої. **В.** Першої, другої, третьої. **Г.** Другої та третьої.

10. Зі скількох частин складається 4 речення?

А. 4. **Б.** 7. **В.** 3. **Г.** 6.

Варіант 12

Установити відповідність між реченнями та їх характеристикою:

1. Над річкою й лісом засинювалося небо.
2. Здалеку-далеку, погуркуючи та поблискуючи, накочувала гроза.
3. Потемніла вода в річці, зашуміли дерева.
4. Заметалися птахи, налякані грозою.
5. І враз усе стихло.
6. Синьо спалахнули ріка і ліс.
7. Мабуть, то хмара пустила із себе першу стрілу-блискавицю.
8. У надрах хмари, чорної і низької, зарокотало.
9. І раптом ліс застогнав, охнув від жаху.
10. Так по ньому вдарило згори (за Григором Тютюнником).

А. Просте, односкладне, неускладнене.

Б. Просте, двоскладне, ускладнене однорідними невідокремленими обставинами.

В. Просте, двоскладне, ускладнене однорідними присудками.

Г. Просте, ускладнене однорідними відокремленими обставинами.

Г. Складне речення.

Д. Просте, ускладнене поширеним відокремленим означенням.

Е. Просте, двоскладне, неускладнене.

Є. Просте, ускладнене вставним словом.

Ж. Просте, ускладнене однорідними підметами.

З. Просте, ускладнене однорідними непоширеними відокремленими означеннями.

Варіант 13

Установити відповідність між реченнями та їх характеристикою:

1. Тихо вечір на місто лапу кладе і наспівує колискові (Ю. Дмитренко).

2. Свіча ніколи рівно не горить (Т. Севернюк).

3. Молодість не вміє філософствувати не лише за браком знань, а й за браком часу (Ю. Мушкетик).

4. Добрі діти – батькам вінець, а злі діти – кінець (народна творчість).

5. Жито гарне, та день малий (народна творчість).

6. Бажання вчитися було в нього ще змалку (М. Коцюбинський).

7. Поїзд прибув до станції Дарниця.

А. Речення з неузгодженим означенням.

Б. Речення з прямим додатком.

В. Речення з обставиною причини.

Г. Речення, поширене лише обставинами.

Ґ. Речення з узгодженим означенням.

Д. Речення з прикладкою.

Е. Складносурядне речення з простими непоширеними частинами.

Ключі до тестів

Частина I

1. Міф

1Г, 2а, 3б, 4б, 5в, 6в, 7Г, 8в, 9Г, 10б.

2. Всесвіт

1а, 2б, 3Г, 4в, 5б, 6а, 7в, 8в, 9а, 10в.

3. Світове дерево

1а, 2а, 3Г, 4а, 5а, 6б, 7а, 8в, 9б, 10Г.

4. Древо життя

1Г, 2Г, 3а, 4Г, 5в, 6Г, 7а, 8в, 9а, 10в.

5. Яйце

1а, 2б, 3а, 4Г, 5б, 6Г, 7Г, 8б, 9б, 10в.

6. Корабель

1Г, 2в, 3б, 4Г, 5б, 6Г, 7а, 8Г, 9Г, 10в.

7. Сонце

1Г, 2а, 3Г, 4в, 5б, 6а, 7б, 8в, 9в, 10а.

8. Коровай

1в, 2б, 3в, 4а, 5Г, 6а, 7в, 8в, 9Г, 10б.

9. Місяць

1а, 2Г, 3Г, 4в, 5а, 6б, 7б, 8б, 9Г, 10Г.

10. Зоря

1в, 2Г, 3Г, 4в, 5в, 6Г, 7б, 8в, 9Г, 10б.

11. Легенди про зірки

1а, 2в, 3в, 4Г, 5а, 6б, 7а, 8а, 9Г, 10Г.

12. Земля

1Г, 2Г, 3Г, 4в, 5б, 6в, 7б, 8а, 9б, 10Г.

13. Доля

1в, 2а, 3Г, 4б, 5б, 6Г, 7в, 8а, 9в, 10Г.

14. Перун

1б, 2Г, 3а, 4в, 5Г, 6Г, 7в, 8в, 9Г, 10в.

15. Сварог

1в, 2б, 3в, 4в, 5а, 6а, 7в, 8б, 9Г, 10а.

16. Дажбог

1а, 2Г, 3в, 4Г, 5в, 6в, 7в, 8в, 9а, 10а.

17. Хорс

1Г, 2а, 3в, 4Г, 5а, 6в, 7Г, 8Г, 9в, 10б.

18. Дана

1б, 2б, 3Г, 4в, 5в, 6в, 7в, 8Г, 9Г, 10а.

19. Двері

1Г, 2а, 3б, 4в, 5в, 6Г, 7б, 8б, 9в, 10а.

20. Дзвін

1а, 2Г, 3б, 4б, 5а, 6в, 7в, 8б, 9б, 10а.

Частина II

Текст 1

1в, 2Г, 3б, 4б, 5Г, 6в, 7в, 8б, 9а, 10в.

Текст 2

1б, 2б, 3а, 4а, 5б, 6б, 7а, 8б, 9Г, 10в.

Текст 3

1б, 2Г, 3а, 4а, 5Г, 6а, 7Г, 8б, 9Г, 10Г.

Текст 4

1а, 2а, 3Г, 4б, 5б, 6б, 7б, 8б, 9б, 10а.

Текст 5

1в, 2а, 3б, 4а, 5а, 6Г, 7а, 8а, 9а, 10б.

Текст 6

1в, 2Г, 3в, 4в, 5в, 6а, 7в, 8а, 9а, 10Г.

Текст 7

1в, 2Г, 3б, 4а, 5в, 6в, 7в, 8б, 9в, 10в.

Текст 8

1Г, 2б, 3а, 4а, 5б, 6б, 7б, 8а, 9а, 10в.

Текст 9

1Г, 2б, 3б, 4а, 5б, 6а, 7в, 8Г, 9б, 10а.

Текст 10

1б, 2Г, 3в, 4а, 5Г, 6Г, 7а, 8б, 9а, 10в.

Текст 11

1а, 2Г, 3б, 4а, 5б, 6в, 7б, 8б, 9а, 10а.

Текст 12

1б, 2Г, 3Г, 4д, 5е, 6ж, 7е, 8з, 9в, 10а.

Текст 13

1б, 2Г, 3в, 4Г, 5е, 6а, 7д.

Навчальне видання

Балагура Тетяна Іванівна
Гринь Ірина Миколаївна

**ЗБІРНИК ДИКТАНТІВ
ІЗ ЛІНГВІСТИЧНИМ
ЗАВДАННЯМ
НА МІФОЛОГІЧНОМУ
ТА ЛІТЕРАТУРНОМУ
МАТЕРІАЛІ**

Друкується в авторській редакції
Відповідальна за випуск *Наталія Вергал*
Коректор *Михайло Гнатюк*
Дизайн *Інна Балагура*
Верстка *Ігор Кіріличев*

Підп. до друку 28.01.2013 р. Формат 60х84/16.
Ум. друк. арк. 2,57 Обл.-вид. арк. 1,75. Друк РІЗО.
Гарнітура «Times» «Arial». Тираж 300. Зам. № 131.

ТОВ Видавництво «Автограф»
Україна, 04210, м. Київ, просп. Героїв Сталінграда, 11-А,
к. 112. Тел. 044 410 75 83. E-mail: autograf@ukr.net

Свідомо про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів видавничої продукції: Серія ДК № 1572 від 19.11.2003 року.

Віддруковано: ТОВ ВД «Едельвейс»
Україна, м. Київ, вул. Мічуріна, 2.